ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки здобувачам вищої освіти

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є :

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Абзац перший частини третьої статті 22 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 21, ст. 252 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"Спеціальні умови для здобуття вищої освіти на місцях державного замовлення, державних (регіональних) бюджетних місцях за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, а також у вигляді повної або часткової оплати навчання за рахунок державних грантів, пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти надаються:".

2. У Законі України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 13, ст. 178 із наступними змінами):

1) пункт 26 частини першої статті 20 викласти в такій редакції:

"26) право на державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти в порядку і розмірі, визначених Кабінетом Міністрів України;";

2) пункт 6 частини першої статті 22 викласти в такій редакції:

"6) право на державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти в порядку і розмірі, визначених Кабінетом Міністрів України.";

3) пункт 4 частини третьої статті 30 викласти в такій редакції:

"4) право на державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти в порядку і розмірі, визначених Кабінетом Міністрів України;".

3. У Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425 із наступними змінами):

1) частини сьому і восьму статті 12 замінити чотирма новими частинами такого змісту:

"Держава забезпечує учасникам бойових дій, їхнім дітям та особам з числа їхніх дітей державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти за денною або дуальною формою здобуття освіти – до закінчення навчання за певним ступенем освіти такими дітьми та особами з їх числа, але не більш як до досягнення ними 23 років.

Учасники бойових дій, їхні діти та особи з числа їхніх дітей мають право на першочергове зарахування для здобуття освіти до державних та комунальних закладів фахової передвищої освіти на конкурсній основі та переважне право на зарахування для здобуття професійної освіти або професійної кваліфікації за рахунок коштів державного або місцевого бюджету.

Державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти надається у вигляді:

безоплатного навчання на місцях державного замовлення, державних (регіональних) бюджетних місцях за рахунок коштів державного або місцевого бюджету;

пільгового довгострокового кредиту для здобуття освіти, ваучера;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення навчальною літературою, зокрема доступом до електронних навчальних видань;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних і комунальних закладах освіти та наукових установах;

повного або часткового звільнення від оплати за проживання в гуртожитку відповідно до законодавства;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти також надається у вигляді повної або часткової оплати навчання за рахунок державного гранту.".

У зв'язку з цим частини дев'яту і десяту вважати відповідно частинами одинадцятою і дванадцятою;

2) пункт 28 частини першої статті 13 викласти в такій редакції:

"28) право на державну цільову підтримку для здобуття ними та їхніми дітьми професійної, фахової передвищої та вищої освіти, що визначена статтею 12 цього Закону для учасників бойових дій та їхніх дітей.";

3) пункт 23 частини першої статті 15 викласти в такій редакції:

"23) право на державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти, що визначена статтею 12 цього Закону для учасників бойових дій та їхніх дітей.".

4. Частини чотирнадцяту – шістнадцяту статті 19 Закону України "Про охорону дитинства" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами) замінити шістьма новими частинами такого змісту:

"Держава забезпечує особам, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах професійної, фахової передвищої чи вищої освіти, державну цільову підтримку для здобуття освіти.

Державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої чи вищої освіти надається:

дітям осіб, які відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" визнані постраждалими учасниками Революції Гідності, учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни, особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;

дітям осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" (після звільнення таких осіб);

дітям загиблих (померлих) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей";

дітям загиблих (померлих) осіб, визначених частиною першою статті 10^1 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту;

дітям, які є внутрішньо переміщеними особами відповідно до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб";

дітям, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення;

дітям, один із батьків (усиновлювачів) яких був військовослужбовцем, який загинув чи визнаний судом безвісно відсутньою особою під час виконання ним обов'язків військової служби;

дітям, один із батьків яких є учасником бойових дій на території іншої держави, який загинув (пропав безвісти) або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час воєнних дій та конфліктів на території іншої держави, а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на території іншої держави під час воєнних дій та конфліктів;

дітям, один із батьків (усиновлювачів) яких був поліцейським, який загинув (помер) чи визнаний судом безвісно відсутнім, чи зник безвісти за особливих обставин під час виконання службових обов'язків, пов'язаних із здійсненням завдань і повноважень поліції;

дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування;

дітям з інвалідністю;

дітям осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (крім випадків вчинення такими особами протиправних діянь);

дітям, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на тимчасово окупованій території або в населених пунктах, віднесених до територій активних бойових дій станом на дату віднесення територій до відповідних категорій;

дітям осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і віднесені до категорій 1, 2, 3, дітям померлих громадян, віднесених до категорій 1, 2, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітям померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітям громадян, віднесених до категорії 1, потерпілим дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою;

протягом трьох років після здобуття повної загальної середньої освіти або професійної чи фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти дітям, один із батьків яких є шахтарем та має стаж підземної роботи не менше 15 років або який загинув внаслідок нещасного випадку на виробництві чи став особою з інвалідністю I або II групи;

дітям з багатодітної сім'ї, у якій виховують п'ять і більше дітей.

Державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти надається також особам з числа дітей, зазначених у цій частині, на період їхнього навчання за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах освіти до закінчення навчання за певним ступенем вищої освіти, але не більш як до досягнення ними 23 років.

Державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти надається у вигляді:

безоплатного навчання на місцях державного замовлення, державних (регіональних) бюджетних місцях за рахунок коштів державного або місцевого бюджету;

пільгового довгострокового кредиту для здобуття освіти, ваучера;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення навчальною літературою, зокрема доступом до електронних навчальних видань;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних і комунальних закладах освіти та наукових установах;

повного або часткового звільнення від оплати за проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти також надається у вигляді повної або часткової оплати навчання за рахунок державного гранту.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти затверджує Кабінет Міністрів України.".

5. Абзац перший частини першої статті 5 Закону України "Про підвищення престижності шахтарської праці" (Відомості Верховної Ради України, 2008 р., № 42–43, ст. 293 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"1. Шахтарям, які мають стаж підземної роботи не менше трьох років, а також протягом трьох років після здобуття повної загальної середньої освіти або професійної чи фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти дітям, один із батьків яких є шахтарем та має стаж підземної роботи не менше 15 років або який загинув внаслідок нещасного випадку на виробництві чи став особою з інвалідністю I або II групи, надається державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти в порядку і розмірі, визначених Кабінетом Міністрів України.".

6. В абзаці другому частини третьої статті 25 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 7, ст. 50 із наступними змінами) слова "з неолімпійських видів спорту, інших" замінити словами "з неолімпійських видів спорту, Всесвітній шаховій Олімпіаді, інших".

7. У Законі України "Про зайнятість населення" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 24, ст. 243 із наступними змінами):

1) частину першу статті 1 доповнити пунктами 8^5 і 16^1 такого змісту:

"8^5) Інформаційно-аналітична система – комплекс програмно-технічних засобів, методів і баз даних, призначених для збирання, оброблення, зберігання,

аналізу, узагальнення та використання інформації щодо стану, тенденцій і прогнозів розвитку ринку праці, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції;";

"16[1]) прогноз потреби у фахівцях на ринку праці – обґрунтована оцінка додаткової кількості фахівців, необхідних для покриття приросту потреб економіки та забезпечення її ефективного функціонування протягом визначеного прогнозного періоду;";

2) частину першу статті 22 доповнити пунктом 10[1] такого змісту:

"10[1]) сприяння забезпеченню працевлаштування осіб, які здобувають або здобули вищу освіту;";

3) розділ III доповнити статтею 23[1] такого змісту:

"Стаття 23[1]. Формування прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці

1. З метою підвищення ефективності державного регулювання у сфері підготовки кваліфікованих кадрів центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції, з використанням Інформаційно-аналітичної системи формує прогноз потреби у фахівцях на ринку праці відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

2. Порядок створення та функціонування Інформаційно-аналітичної системи затверджує Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції.

Адміністрування Інформаційно-аналітичної системи здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, відповідно до Закону України "Про публічні електронні реєстри".

3. Для цілей формування прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці адміністратор Інформаційно-аналітичної системи безоплатно в порядку електронної взаємодії отримує необхідну інформацію від державних органів, органів місцевого самоврядування, які є власниками (розпорядниками, держателями, володільцями, адміністраторами) інформаційних (автоматизованих), інформаційно-комунікаційних, комунікаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, зокрема з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів, інформаційно-аналітичної платформи електронної верифікації та моніторингу, Державного реєстру фізичних осіб – платників податків, Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, Реєстру

страхувальників Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, Єдиного державного демографічного реєстру, інтегрованої міжвідомчої інформаційно-комунікаційної системи щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України, програмно-апаратного комплексу "Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту", Єдиного державного реєстру територіальних громад, реєстрів територіальних громад, інформаційної системи переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, Єдиної державної електронної бази з питань освіти, Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, централізованого банку даних з проблем інвалідності, Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, Єдиного реєстру кваліфікацій – Класифікатора професій, бази даних "Відомості про осіб, які перетнули державний кордон України, в'їхали на тимчасово окуповану територію України або виїхали з такої території", інших електронних інформаційних ресурсів суб'єктів електронної інформаційної взаємодії, з якими є потреба у здійсненні обміну даними (інформацією), у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Порядок отримання інформації з реєстрів та інформаційних баз даних визначає розпорядник персональних даних, що містяться у відповідних реєстрах або базах даних, відповідно до законів України "Про інформацію" та "Про захист персональних даних".

Зміна назви електронного інформаційного ресурсу, задіяного в електронній інформаційній взаємодії з Інформаційно-аналітичною системою, не створює правових наслідків для припинення такої взаємодії.".

8. У Законі України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37–38, ст. 2004 із наступними змінами):

1) у частині першій статті 1:

доповнити пунктами 8^1 і 8^2 такого змісту:

"8^1) державні бюджетні місця – засіб забезпечення конституційного права громадян України на безоплатне здобуття вищої освіти на конкурсній основі, здобуття післядипломної освіти, забезпечення підготовки докторів наук за рахунок коштів державного бюджету з урахуванням потреб економіки та суспільства;

8^2) державний грант у сфері вищої освіти (далі – державний грант) – цільова безповоротна фінансова допомога, що надається фізичній особі за рахунок коштів державного бюджету та забезпечує повну або часткову оплату вартості навчання за рахунок коштів фізичних осіб для здобуття вищої освіти та/або навчання за програмами підготовки офіцерів запасу у вищих військових навчальних закладах і військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;";

пункт 18^2 виключити;

доповнити пунктами 18^6 і 22^4 такого змісту:

"18^6) регіональні бюджетні місця – засіб забезпечення конституційного права громадян України на безоплатне здобуття вищої освіти на конкурсній основі, здобуття післядипломної освіти, забезпечення підготовки докторів наук за рахунок коштів бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя з урахуванням потреб економіки регіону та суспільства;";

"22^4) суб'єкт надання державних грантів – центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України здійснювати надання державних грантів у сфері вищої освіти в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;";

2) у частині першій статті 4:

абзац другий викласти в такій редакції:

"Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту на конкурсній основі, якщо певний ступінь вищої освіти громадянин здобуває вперше за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, а також в інших випадках, визначених законодавством. Громадяни України мають право здобувати вищу освіту на конкурсній основі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.";

абзац четвертий замінити двома новими абзацами такого змісту:

"Громадяни України, які не завершили навчання за рахунок коштів державного або місцевого бюджету за певним ступенем освіти, мають право повторно безоплатно здобувати вищу освіту за тим самим ступенем вищої освіти, за умови відшкодування до державного або місцевого бюджету коштів, витрачених на оплату послуг з їхньої підготовки, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Вимога щодо відшкодування коштів не поширюється на осіб, які не завершили здобуття відповідного ступеня вищої освіти у зв'язку з призовом або вступом на військову службу за контрактом, або в інших випадках, визначених Кабінетом Міністрів України.".

У зв'язку з цим абзаци п'ятий – дев'ятий вважати відповідно абзацами шостим – десятим;

абзац десятий замінити п'ятьма новими абзацами такого змісту:

"Громадяни України, які здобули певний ступінь вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевого бюджету чи за рахунок коштів фізичних осіб з отриманням державного гранту, мають право повторно здобувати той самий ступінь вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, за умови що така особа:

станом на перше число місяця, що передує місяцю подання заяви про повторне здобуття вищої освіти, має не менше семи років страхового стажу

у значенні Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" після завершення попереднього навчання за рахунок коштів державного або місцевого бюджету чи за рахунок коштів фізичних осіб з отриманням державного гранту;

має статус учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни, є постраждалим учасником Революції Гідності, має особливі заслуги перед Батьківщиною відповідно до статті 11 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

за станом здоров'я втратила можливість працювати за здобутими раніше кваліфікаціями відповідного рівня, що підтверджено у порядку, визначеному законодавством;

в інших випадках, визначених законодавством.";

3) частину сьому статті 7 викласти в такій редакції:

"7. Заклади вищої освіти виготовляють та видають документи про вищу освіту особам, які здобули вищу освіту за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, за рахунок коштів відповідного бюджету, а особам, які здобули вищу освіту за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб, – за рахунок коштів, що включені у вартість навчання. Кабінет Міністрів України визначає перелік обов'язкової інформації, що міститься в документі про вищу освіту.";

4) частину п'яту статті 9^1 викласти в такій редакції:

"5. Розрахунковий строк виконання освітньої програми за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти визначається за відношенням її обсягу в кредитах ЄКТС до розрахункового навчального навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. Для осіб, які здобувають вищу освіту за іншими, крім денної та дуальної, формами здобуття вищої освіти, розрахунковий строк виконання освітньої програми може бути збільшено до 25 відсотків порівняно з таким строком за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти.";

5) четверте речення абзацу другого частини шостої статті 10 викласти в такій редакції: "При цьому загальний (сумарний) обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти, який навчається за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, пільгового довгострокового кредиту для здобуття вищої освіти, на кінець кожного навчального року не може бути меншим, ніж загальний (сумарний) обсяг навчального навантаження, визначений навчальним планом закладу вищої освіти за відповідний період.";

6) у статті 13:

у частині першій:

пункт 10 викласти в такій редакції:

"10) формує державні бюджетні місця з урахуванням прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці у порядку, визначеному законодавством, та розміщує державні бюджетні місця;";

доповнити пунктом 10^1 такого змісту:

"10^1) формує пропозиції щодо умов надання та розміру академічних грантів у сфері вищої освіти з урахуванням прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці;";

пункт 12 викласти в такій редакції:

"12) затверджує перелік спеціальностей, прийом на навчання за якими здійснюється з урахуванням результатів оцінювання творчих здібностей або фізичної підготовки вступників;";

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) формують пропозиції щодо підготовки фахівців з вищою освітою у порядку, визначеному законодавством, та розміщують державне замовлення, державні бюджетні місця;";

частину четверту доповнити новим абзацом такого змісту:

"Державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, самостійно формують та розміщують державне замовлення в межах відповідних бюджетних призначень.";

7) пункт 2 частини першої статті 14 викласти в такій редакції:

"2) формують і розміщують у порядку, визначеному законодавством, регіональні бюджетні місця;";

8) пункт 5 частини другої статті 32 викласти в такій редакції:

"5) формувати та затверджувати власний штатний розпис відповідно до законодавства;";

9) абзаци восьмий – десятий частини дев'ятої статті 33 викласти в такій редакції:

"У територіально відокремлених структурних підрозділах не розміщуються державні (регіональні) бюджетні місця для підготовки фахівців:

на другому (магістерському) і третьому (освітньо-науковому / освітньо-творчому) рівнях вищої освіти;

із спеціальностей, з яких у тому самому місті або в радіусі 50 кілометрів від нього функціонує заклад вищої освіти, що здійснює підготовку за такою

самою спеціальністю (спеціалізацією, предметною спеціальністю) за рахунок коштів державного або місцевого бюджету.";

10) пункти 2 і 3 частини шостої статті 40 викласти в такій редакції:

"2) переведення осіб, які навчаються у закладі вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

3) переведення осіб, які навчаються у закладі вищої освіти за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, на навчання за рахунок коштів державного або місцевого бюджету;";

11) статтю 44 викласти в такій редакції:

"Стаття 44. Прийом на навчання для здобуття вищої освіти

1. Прийом на навчання для здобуття вищої освіти здійснюється на конкурсній основі та засадах академічної доброчесності, відкритості, рівноправності відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти (далі – Умови прийому), затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Умови прийому оприлюднюються на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки не пізніше 15 жовтня року, що передує року прийому на навчання. Умови прийому не є регуляторним актом.

2. Правила прийому на навчання для здобуття вищої освіти в закладі освіти, науковій установі (далі – правила прийому) затверджує колегіальний орган управління. Питання прийому, не врегульовані законодавством, регулюють правила прийому.

3. Конкурсний відбір на навчання для здобуття вищої освіти здійснюється на основі конкурсного бала, що визначається за результатами вступних випробувань – зовнішнього оцінювання (зовнішнього незалежного оцінювання, вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання) та/або оцінювання в закладі освіти, науковій установі.

Конкурсний відбір на навчання для здобуття ступеня вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, ступеня вищої освіти молодшого бакалавра здійснюється за результатами зовнішнього оцінювання та у випадках, визначених Умовами прийому, оцінювання творчих здібностей або фізичної підготовки в закладі освіти.

Конкурсний відбір на навчання для здобуття ступеня вищої освіти магістра на основі ступеня вищої освіти бакалавра здійснюється за результатами зовнішнього оцінювання, а у випадках, визначених Умовами прийому, – за результатами оцінювання в закладі освіти, науковій установі.

Право на проходження оцінювання в закладі освіти, науковій установі замість зовнішнього оцінювання мають виключно:

особи, для участі в зовнішньому оцінюванні яких неможливо створити спеціальні умови через наявність у них захворювань та/або патологічних станів, перелік яких затверджують центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки та центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я;

особи, місце проживання яких зареєстровано на тимчасово окупованій території або в населених пунктах, віднесених до територій активних бойових дій станом на день віднесення територій до відповідних категорій, та які перебувають на такій території або які переселилися з неї після 1 жовтня року, що передує року прийому на навчання, – при прийомі на навчання для здобуття ступеня вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти;

військовослужбовці військової служби за контрактом – при прийомі на навчання до вищого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу закладу вищої освіти для здобуття ступеня вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти.

4. Конкурсний бал визначається відповідно до Умов прийому.

У конкурсному балі для здобуття ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальностями (спеціалізаціями), визначеними Умовами прийому, враховується бал оцінювання творчих здібностей або фізичної підготовки. При цьому вага бала оцінювання творчих здібностей має становити не більше 70 відсотків конкурсного бала, а вага бала оцінювання фізичної підготовки – не більше 25 відсотків конкурсного бала.

У конкурсному балі можуть бути враховані регіональний та галузевий коефіцієнти, визначені Умовами прийому.

Умови прийому визначають особливості визначення конкурсного бала для:

членів збірних команд України, які брали участь у міжнародних учнівських олімпіадах, визначених Умовами прийому;

учасників Олімпійських ігор та інших міжнародних спортивних змагань і заходів, які проводяться Міжнародним олімпійським комітетом, Європейськими олімпійськими комітетами, учасників Паралімпійських та Дефлімпійських ігор, Всесвітніх і Європейських ігор з неолімпійських видів спорту, Всесвітньої шахової олімпіади, та/або призерів та переможців чемпіонатів Європи, чемпіонатів світу, Всесвітньої гімназіади, чемпіонатів України з олімпійських видів спорту, чемпіонатів України з неолімпійських видів спорту, що включені до програми Всесвітніх ігор з неолімпійських видів спорту, за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту.

Умови прийому встановлюють мінімальні значення конкурсного бала та/або його складників, з якими особи допускаються до конкурсного відбору на місця державного (регіонального) замовлення, державні (регіональні) бюджетні місця та/або на окремі спеціальності (спеціалізації).

5. Підставою для зарахування на навчання є отримання особою рекомендації до зарахування, виконання нею вимог Умов прийому та укладення договору про навчання із закладом освіти (науковою установою) відповідно до типової форми, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

Договір про навчання не може встановлювати додаткові обов'язки здобувачів освіти, не визначені цим Законом чи іншими актами законодавства.

У разі зарахування на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб додатково укладається договір між закладом освіти (науковою установою) та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або іншої особи та бере на себе фінансові зобов'язання з її оплати, типову форму якого затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства для здобуття вищої освіти здійснюється на акредитовані освітні програми у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства здійснюється за результатами оцінювання в закладі вищої освіти та на підставі академічних прав на здобуття вищої освіти відповідного рівня згідно із законодавством держави, що видала документ (документи) про освіту, на підставі якого (яких) особу приймають на навчання.

7. Відомості про результати конкурсного відбору оприлюднюються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.";

12) частину п'яту статті 46 викласти в такій редакції:

"5. У разі переведення з міждисциплінарної освітньої програми на освітню програму з однієї із спеціальностей, що формують міждисциплінарну предметну область, здобувач вищої освіти зберігає право продовжувати навчання за рахунок коштів державного або місцевого бюджету.";

13) статтю 51 викласти в такій редакції:

"Стаття 51. Практична підготовка здобувачів вищої освіти

1. Практична підготовка здобувачів вищої освіти може здійснюватися шляхом:

1) проходження практики та/або стажування у суб'єктів господарської діяльності згідно з договорами, укладеними закладом вищої освіти, або у структурних підрозділах відповідного закладу вищої освіти, що забезпечують практичну підготовку;

2) поєднання навчання та роботи за трудовим договором, якщо така робота забезпечує формування результатів навчання, визначених для відповідного освітнього компонента;

3) виконання трудових функцій за студентським трудовим договором – у разі здобуття вищої освіти за дуальною формою.

Заклади вищої освіти відповідно до законодавства можуть визнавати як практичну підготовку досвід професійної діяльності здобувача вищої освіти, що відповідає вимогам освітньої програми, та відповідні результати навчання.

2. Суб'єкти господарювання та фізичні особи – підприємці зобов'язані забезпечити створення належних умов для практичної підготовки здобувачів вищої освіти, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства та договору, укладеного із закладом вищої освіти.

3. Порядок практичної підготовки здобувачів вищої освіти визначає положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти.";

14) у статті 62:

пункт 26 частини першої викласти в такій редакції:

"26) отримання державних грантів і пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти відповідно до законодавства;";

доповнити частиною одинадцятою такого змісту:

"11. Держава забезпечує здобувачам вищої освіти за денною та дуальною формами державну цільову підтримку для здобуття вищої освіти.

Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти надається:

особам, які відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" визнані постраждалими учасниками Революції Гідності, учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни, особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, та їхнім дітям;

особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" (після звільнення таких осіб), та їхнім дітям;

дітям загиблих (померлих) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей";

дітям загиблих (померлих) осіб, визначених частиною першою статті 10^1 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту;

особам, які є внутрішньо переміщеними особами відповідно до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб";

дітям, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення;

дітям, один із батьків (усиновлювачів) яких був військовослужбовцем, який загинув чи визнаний безвісно відсутньою особою під час виконання ним обов'язків військової служби;

дітям, один із батьків яких є учасником бойових дій на території іншої держави, який загинув (пропав безвісти) або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час воєнних дій або конфлікту на території іншої держави, а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на території іншої держави під час воєнних дій або конфлікту;

дітям, один із батьків (усиновлювачів) яких був поліцейським, який загинув (помер) чи визнаний судом безвісно відсутнім, чи зник безвісти за особливих обставин під час виконання службових обов'язків, пов'язаних із здійсненням завдань і повноважень поліції;

дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування;

особам з інвалідністю, зокрема дітям з інвалідністю;

дітям осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (крім випадків вчинення такими особами протиправних діянь);

особам, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на тимчасово окупованій території або в населених пунктах, віднесених до територій активних бойових дій станом на дату віднесення територій до відповідних категорій;

особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і віднесені до категорій 1, 2, 3, дітям померлих громадян, віднесених до категорій 1, 2, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітям померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітям громадян, віднесених до категорії 1, потерпілим дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою;

шахтарям, які мають стаж підземної роботи не менше трьох років, а також протягом трьох років після здобуття повної загальної середньої освіти або професійної чи фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти, дітям, один із батьків яких є шахтарем та має стаж підземної роботи не менше 15 років або який загинув внаслідок нещасного випадку на виробництві чи став особою з інвалідністю I або II групи;

дітям з багатодітної сім'ї, у якій виховують п'ять і більше дітей.

Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти надається також особам з числа дітей, зазначених у цій частині, на період їхнього навчання за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах вищої освіти, але не більш як до досягнення ними 23 років.

Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти надається у вигляді:

безоплатного навчання на місцях державного замовлення, державних (регіональних) бюджетних місцях за рахунок коштів державного або місцевого бюджету;

повної або часткової оплати навчання за рахунок державного гранту, пільгового довгострокового кредиту для здобуття освіти, ваучера;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення навчальною літературою, зокрема доступом до електронних навчальних видань;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних і комунальних закладах освіти та наукових установах;

повного або часткового звільнення від оплати за проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття вищої освіти зазначеним категоріям громадян затверджує Кабінет Міністрів України.";

15) статті 64, 71 і 72 викласти в такій редакції:

"Стаття 64. Працевлаштування осіб, які здобули вищу освіту

1. Особи, які здобули вищу освіту, вільні у виборі місця роботи, крім випадків, визначених законом. Заклади вищої освіти не зобов'язані здійснювати працевлаштування випускників.

2. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування у співпраці з роботодавцями створюють умови для реалізації особами, які здобули вищу освіту, права на працю, вільного вибору місця роботи, виду трудової діяльності з урахуванням здобутої вищої освіти та потреб ринку праці.

3. Випускники вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, які здобули вищу освіту за державним замовленням, направляються для подальшого проходження служби відповідно до законодавства.

4. Особи, які здобули вищу освіту та уклали угоду про працевлаштування на строк не менше трьох років у сільській місцевості на посадах педагогічних працівників, працівників сфери охорони здоров'я, забезпечуються безоплатним користуванням житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм.

5. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки здійснює моніторинг зайнятості осіб, які здобули вищу освіту, та оприлюднює на своєму офіційному вебсайті для вільного доступу знеособлені статистичні дані щодо їхньої зайнятості на ринку праці у форматі, що дає змогу автоматизовано обробляти такі дані електронними засобами.";

"Стаття 71. Фінансування вищої освіти

1. Фінансування системи вищої освіти здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, фізичних і юридичних осіб та з інших джерел, не заборонених законом, з дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності, відкритості та прозорості прийняття рішень.

2. Фінансування здобуття вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету здійснюється в порядку, встановленому законодавством для оплати освітніх послуг з підготовки фахівців з вищою освітою для забезпечення потреб держави та економіки у кваліфікованих кадрах, з метою забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до покликання, інтересів та здібностей.

3. Фінансування здобуття вищої освіти здійснюється у встановленому законодавством порядку шляхом спрямування коштів державного бюджету на:

1) оплату здобуття вищої освіти за державним замовленням;

2) оплату здобуття вищої освіти на державних бюджетних місцях;

3) надання державних грантів особам, які зараховані на навчання для здобуття вищої освіти за рахунок коштів фізичних осіб;

4) надання пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої освіти;

5) інші заходи, визначені законодавством.

4. Загальний обсяг державного замовлення, державних (регіональних) бюджетних місць та державних грантів, які повністю покривають вартість навчання, для підготовки фахівців ступенів молодшого бакалавра, бакалавра (магістра медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямування) на поточний рік становить не менш як 51 відсоток кількості осіб, які у поточному році здобули повну загальну середню освіту.

Загальний обсяг державного замовлення, державних бюджетних місць та державних грантів, які повністю покривають вартість навчання, для підготовки фахівців ступеня магістра на основі ступеня бакалавра для прийому на перший рік навчання в поточному році становить не менш як 50 відсотків кількості осіб,

які у поточному році завершують здобуття ступеня бакалавра за рахунок коштів державного бюджету.

Загальна кількість місць державного замовлення, державних бюджетних місць на підготовку фахівців ступеня доктора філософії / доктора мистецтва для прийому на перший рік навчання в поточному році становить не менш як 5 відсотків кількості осіб, які у поточному році завершують здобуття ступеня магістра за рахунок коштів державного бюджету.

При цьому обсяг видатків Державного бюджету України на поточний рік для підготовки фахівців з вищою освітою не може бути меншим, ніж обсяг відповідних видатків Державного бюджету України на попередній рік, збільшений на коефіцієнт інфляції.

5. Фінансування здобуття вищої освіти здійснюється у встановленому законодавством порядку шляхом спрямування коштів місцевих бюджетів на:

1) оплату здобуття вищої освіти на регіональних бюджетних місцях;

2) інші заходи, визначені законодавством.

6. Фінансування приватних закладів вищої освіти здійснюється їхніми засновниками та з інших джерел, не заборонених законодавством.

7. Фінансування здобуття вищої освіти може здійснюватися за рахунок ваучерів, наданих відповідно до Закону України "Про зайнятість населення", та інших коштів, наданих за рішенням засновника (засновників) закладу вищої освіти.

8. Залучені кошти спрямовуються на провадження статутної діяльності закладу вищої освіти в порядку і на умовах, що визначені законодавством та статутом закладу вищої освіти.

9. Публічні інвестиції в галузі вищої освіти здійснюють головні розпорядники бюджетних коштів з дотриманням бюджетного законодавства.

10. Витрати на розвиток матеріально-технічної та лабораторної бази державних і комунальних закладів вищої освіти обов'язково включаються до фінансового плану (кошторису) закладу вищої освіти.

11. Розміри бюджетних призначень для фінансування системи вищої освіти на відповідний рік встановлюються у Державному бюджеті України та рішеннях органів місцевого самоврядування про місцеві бюджети.

Стаття 72. Формування та розміщення державного замовлення, державних бюджетних місць

1. Державне замовлення формують державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти та заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання.

2. Державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти та заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, розміщують державне замовлення без проведення конкурсу.

3. Державні бюджетні місця формує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці та за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері зайнятості, і центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну бюджетну політику, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Державні бюджетні місця та державне замовлення формуються для здобуття вищої освіти, підготовки докторів наук, післядипломної освіти.

5. Державні бюджетні місця для здобуття вищої освіти формуються за рівнями вищої освіти, формами здобуття вищої освіти, галузями знань та/або спеціальностями і розміщуються у закладах вищої освіти, наукових установах, крім вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, на підставі інформації про вступ до закладів вищої освіти, наукових установ осіб, які на конкурсних засадах отримали право на здобуття вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету.

Державні бюджетні місця розміщуються на конкурсних засадах та за умови, що розмір плати за навчання здобувачів вищої освіти за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб визначено закладом освіти, науковою установою відповідно до порядку формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Державні бюджетні місця розміщують у державних закладах освіти і наукових установах головні розпорядники бюджетних коштів, до сфери управління яких вони належать. Приватні заклади вищої освіти можуть брати участь у розміщенні державних бюджетних місць, яке здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Державні бюджетні місця для підготовки докторів наук формуються за галузями знань та розміщуються в закладах вищої освіти і наукових установах.

7. Державні бюджетні місця для здобуття післядипломної освіти розміщуються в закладах освіти і наукових установах.

8. За результатами розміщення державних бюджетних місць для здобуття вищої освіти головний розпорядник бюджетних коштів укладає державний контракт з відповідними закладами освіти чи науковими установами, до яких зараховано осіб, які на конкурсних засадах отримали право на здобуття вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету.

Типову форму державного контракту затверджує відповідний головний розпорядник бюджетних коштів.

9. Обсяг видатків державного бюджету на оплату послуг з навчання здобувачів вищої освіти на державних бюджетних місцях розподіляється між закладами вищої освіти на основі формули, затвердженої Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

10. Інформація про обсяги розміщених державних бюджетних місць у розрізі суб'єктів освітньої діяльності, рівнів вищої освіти, форм здобуття вищої освіти, галузей знань та спеціальностей оприлюднюється в Єдиній державній електронній базі з питань освіти щороку, не пізніше 1 грудня.

11. Порядок розміщення державних бюджетних місць затверджує Кабінет Міністрів України.";

16) доповнити статтею 72^1 такого змісту:

"Стаття 72^1. Формування та розміщення регіональних бюджетних місць

1. Регіональні бюджетні місця формують Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації відповідно до вимог цього Закону та у порядку, затвердженому відповідними органами місцевого самоврядування.

2. Регіональні бюджетні місця формуються для здобуття вищої освіти, підготовки докторів наук, післядипломної освіти і розміщуються головними розпорядниками бюджетних коштів.

3. Регіональні бюджетні місця для здобуття вищої освіти формуються за рівнями вищої освіти, формами здобуття вищої освіти, галузями знань та/або спеціальностями.

Регіональні бюджетні місця для здобуття вищої освіти розміщуються у комунальних закладах освіти і наукових установах на конкурсних засадах та за умови, що розмір плати за навчання здобувачів вищої освіти за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб визначено закладом освіти, науковою установою відповідно до порядку формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

4. Регіональні бюджетні місця для підготовки докторів наук формуються за галузями знань та розміщуються в комунальних закладах вищої освіти і наукових установах.

5. Регіональні бюджетні місця для здобуття післядипломної освіти розміщуються відповідно до законодавства.

6. Регіональні бюджетні місця затверджують Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації та оприлюднюють відповідну інформацію на своїх офіційних вебсайтах щороку, не пізніше 1 березня.

Планові обсяги регіональних бюджетних місць на наступний рік затверджують Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації не пізніше 1 березня поточного року і враховують їх при підготовці проекту відповідного місцевого бюджету на наступний рік.

7. Порядок розміщення регіональних бюджетних місць затверджує відповідний орган місцевого самоврядування.

8. За результатами розміщення регіональних бюджетних місць Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації укладають регіональний контракт з відповідними закладами освіти чи науковими установами, до яких зараховано осіб, які на конкурсних засадах отримали право на здобуття вищої освіти за рахунок коштів місцевого бюджету.

Типову форму регіонального контракту затверджує відповідний головний розпорядник бюджетних коштів.

9. Інформація про обсяги розміщених регіональних бюджетних місць у розрізі закладів вищої освіти, наукових установ, рівнів вищої освіти, форм здобуття вищої освіти, галузей знань та спеціальностей оприлюднюється в Єдиній державній електронній базі з питань освіти щороку, не пізніше 1 грудня.";

17) доповнити статтею 72^2 такого змісту:

"Стаття 72^2. Державні гранти

1. Державний грант може бути наданий особі, зарахованій на навчання за рахунок коштів фізичних осіб, для оплати навчання:

1) для здобуття вищої освіти в закладі освіти, науковій установі протягом розрахункового строку виконання освітньої програми;

2) за програмою підготовки офіцерів запасу у вищому військовому навчальному закладі, військовому навчальному підрозділі закладу вищої освіти.

2. Державний грант для оплати здобуття вищої освіти може надаватися здобувачам вищої освіти, які зараховані на навчання за результатами конкурсного відбору за денною, дуальною або дистанційною формою здобуття освіти.

3. Основними видами державних грантів для здобуття вищої освіти є:

1) академічний грант, що надається особам, які мають результати зовнішнього оцінювання, не нижчі за рівень, визначений порядком надання академічного гранту;

2) грант Героїв, що надається:

особам, які мають статус учасника бойових дій відповідно до пунктів 11, 19–25 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

особам з інвалідністю внаслідок війни відповідно до абзацу четвертого пункту 4 та пунктів 10–16 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною відповідно до статті 11 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

постраждалим учасникам Революції Гідності, визначеним статтею 16^1 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

3) соціальний грант, що надається особам із вразливих і соціально незахищених груп населення з числа:

дітей осіб, які мають статус учасника бойових дій, визначених пунктами 11, 19–25 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітей осіб з інвалідністю внаслідок війни, визначених абзацом четвертим пункту 4, пунктами 10–16 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітей осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною відповідно до статті 11 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітей постраждалих учасників Революції Гідності, визначених статтею 16^1 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітей загиблих (померлих) осіб, визначених частиною першою статті 10^1 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

дітей загиблих (померлих) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей";

дітей, один із батьків яких загинув (помер) внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у Революції Гідності;

дітей, один із батьків (усиновлювачів) яких був військовослужбовцем, який загинув чи визнаний безвісно відсутньою особою під час виконання ним обов'язків військової служби;

дітей, один із батьків яких є учасником бойових дій на території іншої держави, який загинув (пропав безвісти) або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час воєнних дій або конфлікту на території іншої держави, а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на території інших держав під час цих дій та конфліктів;

дітей, один із батьків (усиновлювачів) яких був поліцейським, який загинув (помер) чи визнаний судом безвісно відсутнім, чи зник безвісти за особливих обставин під час виконання службових обов'язків, пов'язаних із здійсненням завдань і повноважень поліції;

осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" (після їх звільнення), та їхніх дітей;

дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;

осіб з інвалідністю, зокрема дітей з інвалідністю;

дітей осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (крім випадків вчинення такими особами протиправних діянь);

дітей, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на тимчасово окупованій території або в населених пунктах, віднесених до територій активних бойових дій станом на дату віднесення територій до відповідних категорій;

дітей, які є внутрішньо переміщеними особами відповідно до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб";

дітей, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення;

осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і віднесені до категорій 1, 2, 3, дітей померлих громадян, віднесених до категорій 1, 2, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітей померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 3, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, дітей громадян, віднесених до категорії 1, потерпілих дітей, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою;

шахтарів, які мають стаж підземної роботи не менше трьох років, а також протягом трьох років після здобуття повної загальної середньої освіти або професійної чи фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти, дітей, один із батьків яких є шахтарем та має стаж підземної роботи не менше 15 років або який загинув внаслідок нещасного випадку на виробництві чи став особою з інвалідністю I або II групи;

дітей з багатодітної сім'ї, у якій виховують п'ять і більше дітей;

4) спеціальний грант, що надається особам, які мають мистецькі або спортивні досягнення. Перелік таких досягнень та суб'єктів, уповноважених на надання спеціального гранту, визначає порядок, затверджений Кабінетом Міністрів України. За рішенням Кабінету Міністрів України можуть встановлюватися інші види спеціальних грантів для здобуття вищої освіти.

Порядки надання та розміри державних грантів для здобуття вищої освіти затверджує Кабінет Міністрів України. Розмір державного гранту для здобуття вищої освіти, який повністю покриває вартість навчання, не може перевищувати розміру середньої вартості бюджетного місця за попередній рік.

4. Державний грант, крім державного гранту для підготовки офіцерів запасу, не надається особам, які одночасно з вищою освітою здобувають за рахунок коштів державного або місцевого бюджету освіту того самого або іншого рівня освіти.

5. Особа, яка не завершила здобуття вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, має право отримати державний грант для здобуття вищої освіти, за умови відшкодування до відповідного бюджету коштів, витрачених на оплату послуг з її навчання, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Вимога щодо відшкодування коштів не поширюється на осіб, які не завершили здобуття відповідного ступеня вищої освіти у зв'язку з призовом або вступом на військову службу за контрактом, або в інших випадках, визначених Кабінетом Міністрів України.

6. Особи, які здобули вищу освіту певного рівня за рахунок коштів державного або місцевого бюджету чи за рахунок коштів фізичних осіб з отриманням державного гранту, мають право отримати державний грант для здобуття вищої освіти на тому самому рівні, за умови що така особа:

1) станом на перше число місяця, що передує місяцю подання заяви на повторне здобуття вищої освіти, має не менше семи років страхового стажу у значенні Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" після завершення попереднього навчання;

2) має статус учасника бойових дій або особи з інвалідністю внаслідок війни, є постраждалим учасником Революції Гідності, має особливі заслуги перед Батьківщиною відповідно до статті 11 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

3) за станом здоров'я втратила можливість працювати за здобутими раніше кваліфікаціями відповідного рівня, що підтверджено у порядку, визначеному законодавством;

4) в інших випадках, визначених законодавством.

7. Державний грант для здобуття освіти за програмою підготовки офіцерів запасу у вищому військовому навчальному закладі, військовому навчальному підрозділі закладу вищої освіти може надаватися здобувачам вищої освіти, які проходять навчання за такою програмою.

Надання державних грантів для здобуття освіти за програмою підготовки офіцерів запасу здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.";

18) доповнити статтею 72^3 такого змісту:

"Стаття 72^3. Пільговий довгостроковий кредит для здобуття вищої освіти

1. Пільгові довгострокові кредити для здобуття вищої освіти надають банки за рахунок коштів державного бюджету здобувачам вищої освіти для оплати здобуття вищої освіти в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

2. Пільгові довгострокові кредити для здобуття вищої освіти надаються здобувачам вищої освіти, які здобувають вищу освіту за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб та повністю виконали свої зобов'язання за іншим договором про надання пільгового довгострокового кредиту для здобуття вищої освіти, відповідно до цього Закону.

У разі якщо здобувач вищої освіти не досяг повноліття, він може бути одержувачем пільгового довгострокового кредиту для здобуття вищої освіти за наявності письмової згоди батьків (інших законних представників).

3. Пільговий довгостроковий кредит для здобуття вищої освіти надається, за умови його забезпечення порукою, крім випадків, якщо одержувачем такого кредиту є дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, особа з їх числа, особа, яка в період навчання у віці від 18 років до 23 років втратила батьків (батьки якої померли або оголошені померлими, або загинули, або зникли безвісти).

4. Розмір пільгового довгострокового кредиту для здобуття вищої освіти не може перевищувати обсягу зобов'язання здобувача вищої освіти з оплати освітніх послуг за розрахунковий строк виконання освітньої програми. Розмір пільгового довгострокового кредиту може змінюватися за згодою сторін у разі зміни розміру плати за навчання, але не більше одного разу на рік та не більш як на офіційно визначений рівень інфляції за попередній календарний рік.

Пільговий довгостроковий кредит може надаватися одночасно з державним грантом для здобуття вищої освіти у розмірі, що не перевищує різниці між розміром плати за навчання та розміром державного гранту.

Пільговий довгостроковий кредит для здобуття вищої освіти надається на умовах невідновлюваної кредитної лінії, за якою обсяг кожного платежу дорівнює розміру плати за навчання у відповідному навчальному році, зазначеному в договорі про надання платної освітньої послуги.

Нові пільгові довгострокові кредити надаються за умови, що обсяг коштів для кредитування здобуття вищої освіти, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік, перевищує обсяг, необхідний для продовження кредитування осіб, яким пільговий довгостроковий кредит надано раніше.

За користування пільговим довгостроковим кредитом встановлюється пільгова процентна ставка, розмір якої визначає Кабінет Міністрів України.

5. Одержувач пільгового довгострокового кредиту має право здійснити його дострокове погашення без застосування будь-яких платежів, комісій чи інших зобов'язань, пов'язаних із достроковим погашенням.

6. Одержувачі пільгового довгострокового кредиту, які мають дітей з числа осіб з інвалідністю I групи, осіб з інших вразливих і соціально незахищених груп населення, можуть бути звільнені від повернення такого кредиту, його частини та/або процентів за користування ним у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.";

19) частину четверту статті 73 викласти в такій редакції:

"4. Платні освітні послуги можуть надавати структурні підрозділи закладу вищої освіти, що здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, або окремі структурні підрозділи, утворені для надання платних послуг, що діють на підставі положення, затвердженого відповідно до законодавства та статуту закладу вищої освіти.";

20) пункт 2 розділу XV "Прикінцеві та перехідні положення" доповнити підпунктами 30–32 такого змісту:

"30) здобувачі вищої освіти, яким надано державні гранти для здобуття вищої освіти до набрання чинності цим Законом, продовжують отримувати такі гранти на умовах та в порядку, що діяли на момент їх надання, до завершення навчання за відповідною освітньою програмою або до припинення надання гранту відповідно до законодавства;

31) положення Закону України "Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів" застосовуються до 31 грудня 2027 року включно лише в частині формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців у сфері фахової передвищої освіти;

32) здобувачі вищої освіти, які до набрання чинності цим Законом були зараховані на місця, що фінансуються за державним (регіональним) замовленням, продовжують здобуття вищої освіти на умовах та в порядку, що діяли на момент їх зарахування, до завершення навчання за відповідною освітньою програмою або до відрахування відповідно до законодавства.";

21) у тексті Закону слово "веб-сайт" в усіх відмінках і числах замінити словом "вебсайт" у відповідному відмінку і числі.

9. Абзаци третій – п'ятий частини восьмої статті 40^1 Закону України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38–39, ст. 380 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"на державні (регіональні) бюджетні місця – для вступників з тимчасово окупованої території України;

на вакантні державні (регіональні) бюджетні місця – у разі зарахування із скороченням строку навчання;

за рахунок коштів фізичних осіб з наданням державного гранту для здобуття вищої освіти.".

10. В абзацах першому, четвертому і п'ятому частини першої статті 17 Закону України "Про основні засади молодіжної політики" (Відомості Верховної Ради України, 2021 р., № 28, ст. 233) слова "фахової передвищої" замінити словами "професійної, фахової передвищої".

11. Абзац п'ятий пункту 2 частини четвертої статті 22 Закону України "Про академічну доброчесність" (Відомості Верховної Ради України, 2026 р., № 13, ст. 35) викласти в такій редакції:

"відрахування з числа осіб, які здобувають освіту за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, позбавлення державного гранту для здобуття вищої освіти;".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 січня 2027 року, крім абзацу восьмого підпункту 17 пункту 8 розділу I цього Закону та інших норм щодо запровадження академічних грантів, які вводяться в дію через один місяць з дня набрання чинності цим Законом.

2. Визнати таким, що втратив чинність з 1 січня 2028 року, Закон України "Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 1, ст. 6 із наступними змінами).

3. Кабінету Міністрів України протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом:

1) забезпечити внесення змін до нормативно-правових актів з метою збереження обсягів фінансування підготовки здобувачів вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету у разі відрахування здобувачів вищої освіти з підстав академічної неуспішності або порушення академічної доброчесності, за умови що частка відрахованих не перевищує 30 відсотків загальної чисельності здобувачів вищої освіти за освітньою програмою, які навчаються за рахунок коштів державного бюджету;

2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, визначених цим Законом;

3) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

4) забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. К и ї в
18 серпня 2026 року
№ 4946–IX

Апарат Верховної Ради України
12/38-2026/209251 від 04.09.2026
2332311

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Апарат Верховної Ради України, 1 прим.
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000087172D005091E800
Дійсний до: 22.09.2027 0:00:00